

علوم انسانی: جهت‌دهنده و فضای رشد علوم مهندسی

دکتر محمد نقی‌زاده*

چکیده

در اکثریت قریب به اتفاق مراجع و منابعی که به تاریخ و پیشرفت و توسعه علوم طبیعی و تجربی و مهندسی و همچنین علوم پایه و رشته‌های مهندسی پرداخته‌اند، موضوع تحولات فکری و فلسفی جوامعی که توسعه و پیشرفت علمی در میان آنها به وقوع پیوسته و تأثیر این تحولات فکری و فلسفی بر دانشمندان و آراء و آثارشان، جایگاهی در خور توجه دارد. نمونه بارز آن را در مطالعه دوران یونان باستان، دوره اسلامی و دوران مدرن غرب به وضوح می‌توان مشاهده کرد. حتی در دوران معاصر نیز، بسیاری از ابداعات و سبک‌ها ابتدا در قلمرو فلسفه و علوم انسانی مطرح می‌شوند، و پس از مدتی در علوم و هنرها و معماری و شهرسازی و سایر علوم رواج می‌یابند. این مقاله با مطرح کردن علوم انسانی و به ویژه تأثیر مبانی معنوی آنها در شکل‌گیری علوم مهندسی، به اتحاد غیرقابل تردید و انفکاک‌ناپذیر علوم مهندسی و علوم انسانی خواهد پرداخت.

تجربیات و پژوهش‌ها بیانگر آن هستند که هر عالم و محقق قبل از هر چیز متأثر از جهان‌بینی خویش است. در واقع، به عکس آنچه بعضاً گفته می‌شود، علم نمی‌تواند مستقل از جهان‌بینی و به عبارتی بدون توجه به معنویت مورد نظر انسان مطرح باشد. مقاله حاضر، در پی شناسایی ارتباط بین جهان‌بینی و جنبه‌های معنوی آن با علوم مهندسی و مقایسه اجمالی آن در گذشته و حال خواهد بود. درباره تأثیر علوم انسانی و مبانی فکری جوامع بر موضوع آموزش در دوره اسلامی و همچنین دوران مدرن نیز بحث خواهد شد.

واژگان کلیدی: علوم انسانی، علوم مهندسی، جهان‌بینی، فرهنگ، آموزش.

* عضو هیئت علمی دانشکده هنر و معماری واحد علوم و تحقیقات